

بررسی نقش مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی بر اجرای دومین برنامه جامع نقشه راه اصلاح نظام اداری و سیاست‌های کلی نظام اداری ابلاغی مقام معظم رهبری

رحمان الطافی تکان تپه^۱ رسول رنجبریان^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۱/۰۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۷/۱۰

چکیده: هدف از این پژوهش تعیین نقش مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی بر اجرای دومین برنامه جامع نقشه راه اصلاح نظام اداری ۱۳۹۹-۱۳۹۷ و سیاست‌های کلی نظام اداری ابلاغی مقام معظم رهبری در ادارات کل استان آذربایجان غربی بود. روش تحقیق در این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود و جامعه آماری پژوهش حاضر را مدیران و معاونان ادارات کل و روسای ادارات شهرستان‌های استان آذربایجان غربی در سال ۱۳۹۹ را تشکیل داده‌اند بود که تعداد ۲۷۴ نفر از کارکنان به روش تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند و پرسشنامه میان آن‌ها توزیع گردید. داده‌ها با پرسشنامه‌های محقق ساخته پیاده‌سازی گام دوم انقلاب، پرسشنامه نقشه جامع راه اصلاح نظام اداری و پرسشنامه سیاست‌های کلی نظام اداری جمع‌آوری شد و با استفاده از نرم‌افزار SPSS و آزمون‌های توصیفی و استنباطی مورد آنالیز قرار گرفت. نتایج آزمون‌های همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیره نتایج نشان داد مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی بر اجرای دومین برنامه جامع نقشه راه اصلاح نظام اداری ۱۳۹۹-۱۳۹۷ و سیاست‌های کلی نظام اداری ابلاغی مقام معظم رهبری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.

واژگان اصلی: گام دوم، انقلاب اسلامی، نقشه جامع، سیاست‌های کلی، نظام اداری

۱. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد مدیریت دولتی، واحد شاهین‌دژ، دانشگاه آزاد اسلامی، شاهین‌دژ، ایران

altafirahman@gmail.com

۲. استادیار، گروه مدیریت، واحد شاهین‌دژ، دانشگاه آزاد اسلامی، شاهین‌دژ، ایران. (نویسنده مسئول).

ranjbarian1404@gmail.com

مقدمه

یکی از زیرساخت‌های مهم توسعه کشور ایران، نظام اداری است که با توجه به نقش گسترده این نظام در انجام امور مختلف سازمانی، بی‌توجهی به آن سبب آسیب‌های جبران‌ناپذیری در مسیر تحقق برنامه‌های دولت و رضایت مردم می‌گردد. طی سال‌های اخیر در وزارت نیرو، به‌منظور تحقق و اجرایی نمودن سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری، قانون مدیریت خدمات کشوری و نقشه راه اصلاح نظام اداری و برنامه‌های عملیاتی آن (تفاهم‌نامه دوره اول و دوره دوم) با تکیه بر سیاست‌های داخلی و رویکردهای نوین مدیریتی اقدامات مناسبی صورت گرفته و اجرای برنامه‌های سه ساله اصلاح نظام اداری به‌طور جدی مورد پیگیری و اجرا می‌باشد (عسکری آزاد، ۱۳۹۲).

ناکارآمدی نظام اداری یکی از چالش‌ها و معضلات جدی کشور است. بررسی سیر تحولات نظام اداری طی صد سال اخیر نشان می‌دهد که برنامه‌های متعددی در راستای اصلاح آنچه قبل و چه بعد از انقلاب اجرا شده است. به‌خصوص، بعد از انقلاب اسلامی اصلاحات گسترده‌ای در ساختار کلان حکومت صورت گرفته و برنامه‌ها و قوانین متعددی تدوین گردیده است. اما روند تاریخی اصلاح نظام اداری بیانگر آن است که آسیب‌ها و موانع مهمی پیش روی اصلاح برنامه‌های اداری کشور قرار دارد که از آن جمله می‌توان به عدم وجود شاخص‌های قابل سنجش، حاکم نبودن رویکردهای همه‌جانبه‌نگر، نداشتن اولویت برای مسئولان درجه یک کشور اشاره کرد (دانایی فرد و همکاران، ۱۳۹۷). در ایران اسلامی با توجه به ارزش و اعتباری که رهبری انقلاب به مسئله اقتصاد و به‌ویژه برقراری آرامش برای آحاد جامعه قائل است، باید در این زمینه برنامه‌ریزی لازم وجود داشته باشد تا ایران اسلامی بر اساس اسناد مهم بالادستی مانند بیانیه گام دوم انقلاب به تبیین، تحلیل و روشنگری‌های لازم در حوزه تخصصی خود که سال‌هاست بر آن‌ها تکیه داشته است به بازنگری در برنامه‌ها، فعالیت‌ها و حتی استراتژی‌های خود به‌ویژه در نظام اداری و در بخش‌های مختلف جامعه بپردازد (اسدی و گودرزی، ۱۳۹۹: ۱۶۴).

برای اصلاح نظام اداری علاوه بر اینکه باید به ساختارها و فرآیندها توجه داشت باید به عوامل بسترساز و زمینه‌سازی که تغییر ساختارها و فرآیندها را شکل می‌دهند نیز توجه نمود (کوربین و استراوس، ۲۰۰۸). عوامل مؤثر بر اصلاح نظام اداری در سه گروه عوامل مربوط به «محیط و بستر»، «فرآیند تدوین» و «کارگزاران و مجریان» برنامه‌های اصلاح نظام اداری قرار می‌گیرند. راهکار اصلاح نظام اداری نه صرفاً طراحی برنامه‌های جدید، بلکه اجرایی سازی برنامه‌های تدوین شده است. مسئله قابل توجه در این زمینه این است که مجری اصلاح نظام اداری خود نظام اداری می‌باشد و این موضوع خود باعث پیچیدگی فرآیند اصلاح می‌گردد (الوانی، ۱۳۹۵). در حال حاضر «سازمان اداری و استخدامی کشور» دستگاه اصلی متولی این موضوع در کشور است. نکته دیگر اینکه نباید همچون تجارب ناکام برنامه‌های گذشته، قصد اصلاح همه موارد در یک برنامه را داشته باشیم، بلکه باید مسائل اساسی، کلیدی و گلوگاهی نظام اداری مورد توجه قرار گیرد و یک نقشه راه بلندمدت برای اصلاح نظام اداری تدوین گردد. بدین منظور باید نهادی جدید متشکل از بازیگران مرتبط با عرصه نظام اداری تشکیل شود و بر اساس نگاه کلان و بلندمدت، رصد نظام اداری، ارزشیابی و مسیر اصلاحی آن را تعیین نماید. این نهاد فرادستی باید نهادی باشد که از ظرفیت تمامی دستگاه‌های حاکمیتی استفاده کرده و صرفاً به قوه مجریه محدود نگردد (الوانی و همکاران، ۱۳۹۰).

نقشه راه اصلاح نظام اداری مبتنی بر سیاست‌های کلی نظام اداری ابلاغی مقام معظم رهبری بر اساس هشت برنامه مهندسی نقش و ساختار دولت، توسعه دولت الکترونیک و هوشمندسازی اداری، خدمات عمومی در فضای رقابتی، مدیریت سرمایه انسانی، فناوری‌های مدیریتی، توسعه فرهنگ سازمانی، صیانت از حقوق مردم و سلامت اداری، نظارت و ارزیابی تدوین شده است (دانایی فرد و همکاران، ۱۳۹۷).

با توجه به مطالب مذکور در این پژوهش درصدد است تا به بررسی نقش مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی بر اجرای دومین برنامه جامع نقشه راه اصلاح نظام اداری ۱۳۹۹-۱۳۹۷ و سیاست‌های کلی نظام اداری ابلاغی مقام معظم رهبری در ادارات کل استان آذربایجان غربی بپردازد.

پیشینه پژوهش

در این قسمت به بررسی پیشینه نظری شامل مفاهیم، تعاریف و دیدگاه‌های مربوط به متغیرهای موضوع پرداخته می‌شود. همچنین جهت بررسی پژوهش‌های پیشین مرتبط، پیشینه تجربی مورد بررسی قرار می‌گیرد و سپس فرضیه‌ها و مدل مفهومی پژوهش ارائه می‌گردد.

پیشینه نظری و دیدگاه‌های پیرامون بیانیه گام دوم انقلاب و برنامه جامع نقشه راه اصلاح نظام اداری ۱۳۹۹-۱۳۹۷ و سیاست‌های کلی نظام اداری ابلاغی مقام معظم رهبری

بیانیه گام دوم دارای آموزه‌ای جامع و کامل است که به‌صورت شفاف آرمان بزرگی را برای انقلاب اسلامی با عنوان «ایجاد تمدن نوین اسلامی» بیان می‌کند. به عبارتی هدف غایی انقلاب اسلامی ایران را ایجاد تمدن نوین اسلامی بیان می‌کنند. تمدن نوین اسلامی در جمله رهبر انقلاب با این تعبیر آمده است: «انقلاب اسلامی اینک وارد دومین مرحله خودسازی، جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی شده است. عزیزان از انقلاب خود حراست و آن را هرچه بیشتر به آرمان بزرگش که ایجاد تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای طلوع خورشید ولایت عظمی است، نزدیک کنید. برای اینکه بتوان درمورد بیانیه در فاز خرد و کلان بحث کرد، باید فضای حاکم بر زمان صدور این بیانیه را توصیف کرد. لازم است فضایی را یا آن *context* که این بیانیه در آن شکل گرفته است، به‌صورت مقدمه بیان کنیم، چون لازمه فهم این بحث ورود به فضای کلان است. شاید نکته اول، فضای حاکم بر بیانیه بود که هم‌زمان با چهلمین سالگرد انقلاب شکوهمند اسلامی بود. برجسته‌ترین مسئله ۴۰ سالگی انقلاب بود، برجسته بودنش به خاطر اهمیت دوام آوردن بزرگ‌ترین انقلاب قرن با وجود دشمنان سرسخت دنیا بود. ۴۰ سالگی انقلاب با همه مباحثی که در مورد عدد ۴۰ در فرهنگ و آیین ما مطرح یا استنباط و استخراج می‌شود، هم به جنبه ایجابی و هم به جنبه سلبی باعث شد مقام معظم رهبری این بیانیه را صادر کنند. یعنی بعد از گذشت ۴۰ سال از انقلاب با توجه به عدد ۴۰ ایجاب می‌کرد که رهبر انقلاب ورود

کند و مروری بر نهال یا موجودیت ۴۰ ساله‌ای که به‌هرحال نشان از پختگی و گذشت از دوره جوانی دارد، داشته باشند که این مسئله ایجابی این بیانیه است (پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار رهبری، ۱۳۹۸).

همچنین برنامه جامع اصلاح نظام اداری- دوره دوم، به‌منظور تداوم اصلاحات در نظام اداری کشور، مشتمل بر ۱۰ برنامه ممه‌ور به مهر دبیرخانه شورای عالی اداری می‌باشد. سیاست‌های کلی نظام اداری شامل ۲۶ بند است که پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام تعیین شده است، کلیه مخاطبان این سیاست‌ها را موظف فرمودند، زمان‌بندی مشخص برای عملیاتی شدن آن را تهیه و پیشرفت آن را در فواصل زمانی معین گزارش نمایند (دانایی فرد، ۱۳۹۷).

محصول تلاش چهل‌ساله، اکنون برابر چشم ما است. کشور و ملتی مستقل، آزاد، مقتدر، باعزت، متدین، پیشرفته در علم، انباشته از تجربه‌هایی گران‌بها، مطمئن و امیدوار، دارای تأثیر اساسی در منطقه و دارای منطق قوی در مسائل جهانی، رکورددار در شتاب پیشرفته‌ای علمی، رکورددار در رسیدن به رتبه‌های بالا در دانش‌ها و فناوری‌های مهم از قبیل هسته‌ای و سلول‌های بنیادی و نانو و هوافضا و امثال آن، سرآمد در گسترش خدمات اجتماعی، سرآمد در انگیزه‌های جهادی میان جوانان، سرآمد در جمعیت جوان کارآمد، و بسی ویژگی‌های افتخارآمیز دیگر که همگی محصول انقلاب و نتیجه‌ی جهت‌گیری‌های انقلابی و جهادی است که اگر بی‌توجهی به شعارهای انقلاب و غفلت از جریان انقلابی در برهه‌هایی از تاریخ چهل‌ساله نمی‌بود - که متأسفانه بود و خسارت‌بار هم بود- بی‌شک دستاوردهای انقلاب از این بسی بیشتر و کشور در مسیر رسیدن به آرمان‌های بزرگ بسی جلوتر بود و بسیاری از مشکلات کنونی وجود نمی‌داشت (عبدالملکی، ۱۳۹۱).

بیانیه گام دوم انقلاب بیانیه‌ای است که از سوی رهبر جمهوری اسلامی ایران، سید علی خامنه‌ای به مناسبت چهلمین سالگرد پیروزی انقلاب در تاریخ ۲۲ بهمن ۱۳۹۷ صادر گردیده است و در آن بر «استمرار راه انقلاب ۵۷» به تبیین دستاوردهای چهل سال گذشته می‌پردازد. در این بیانیه رهبر، مردم و به‌ویژه جوانان را

مورد خطاب قرار می‌دهد و به توضیح و روشن کردن مسئله برداشتن «گام دوم» به سوی «آرمان‌های انقلاب ۵۷» در هفت فصل می‌پردازد (علی شیری، ۱۳۹۷).

با توجه به ابلاغ سیاست‌های کلی نظام اداری از جانب مقام معظم رهبری (مدظله العالی) و تأکید رئیس‌جمهور محترم مبنی بر اولویت اصلاح نظام اداری در برنامه‌ها، می‌توان به خلق ارزش‌های مشترک میان تمامی فعالان نظام اداری پرداخت و به واسطه سازوکارهای پیوندی، زمینه انجام اصلاحات عمیق در نظام اداری به‌عنوان بستر و زیرساخت توسعه کشور را فراهم نمود. به همین دلیل، معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور با بهره‌گیری از تجارب و مطالعات پیشین، اسناد بالادستی، مبانی نظری و تجربیات سایر کشورها به تبیین عناصر مؤثر در نظام مدیریت و طراحی مدل مفهومی مدیریت کشور با محوریت بخش دولتی پرداخته است. سپس بر اساس مدل مفهومی و سیاست‌های کلی نظام اداری ابلاغی مقام معظم رهبری، عناوین اصلی در قالب ۸ عنوان برنامه تعیین شده است. در ادامه با توجه به سیاست‌های کلی ناظر بر هر عنوان برنامه، اطلاعات برگرفته از تحلیل محیطی و شناسایی فرصت‌ها و چالش‌های وضع موجود، اهداف هر عنوان برنامه و موضوعات استراتژیک هر عنوان، تدوین شده و متناسب با هر موضوع استراتژیک، اقدامات اساسی مشخص شده است تا مبنایی برای تعیین مسیر اصلاح نظام اداری در شکلی نظام‌مند و شفاف باشد (تفاهم‌نامه برنامه‌های اصلاح نظام اداری وزارت نیرو، ۱۳۹۸).

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با ابلاغ سیاست‌های کلی نظام اداری ۲۶ بند را که پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام تعیین شده است، کلیه مخاطبان این سیاست‌ها را موظف فرمودند، زمان‌بندی مشخص برای عملیاتی شدن آن را تهیه و پیشرفت آن را در فواصل زمانی معین گزارش نمایند (پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی خامنه‌ای، ۱۳۹۸).

در خصوص اهمیت و ضرورت این پژوهش، تاکنون مطالعه‌ای با عنوان نقش مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی بر اجرای دومین برنامه جامع نقشه راه اصلاح نظام اداری ۱۳۹۹-۱۳۹۷ و سیاست‌های کلی نظام

اداری ابلاغی مقام معظم رهبری در ادارات کل استان آذربایجان غربی به چشم نخورده است. لذا این پژوهش در صدد است تا به بررسی موضوع مذکور بپردازد.

پیشینه تجری

در این قسمت به بررسی چندین پژوهش مرتبط داخلی و خارجی مربوط به پیشینه تجری و تحقیقات مرتبط با موضوع پژوهش پرداخته می‌شود:

لطیفی و کمیلی فرد (۱۳۹۸) به شناسایی موانع عملیاتی شدن سیاست‌های کلی نظام اداری ابلاغی مقام معظم رهبری مدظله‌العالی پرداختند. در این پژوهش از روش تحقیق کیفی و ابزار مصاحبه برای جمع‌آوری داده‌ها و تحلیل مضمون برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شده است. در فرایند انجام این پژوهش با ۱۰ نفر از خبرگان دانشگاهی و اجرایی این حوزه مصاحبه انجام شد و پس از تحلیل مضمون متن مصاحبه‌ها ۱۷۴ مضمون پایه و ۱۲۰ مضمون سازمان دهنده استخراج شدند. در نهایت این پژوهش، مؤلفه‌هایی ۳۶ گانه در سه بعد موانع مربوط به طراحی و تدوین از جمله: غفلت از توجه به توانایی، امکانات و ظرفیت مجریان در مرحله تدوین خط‌مشی‌های کلان، عدم وجود دسته‌بندی منظم موضوعات و مسائل نظام اداری؛ موانع مربوط به اجرا از جمله: برخورد شعاری با سیاست‌های کلی، وجود مقاومت در برابر تغییرات، نبود ثبات مدیریتی؛ موانع مربوط به نظارت و ارزشیابی از جمله: فقدان شاخص‌ها و معیارهای مشخص برای نظارت و ارزشیابی دسته‌بندی شدند. پور عباسی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی به بررسی تبیین جایگاه بیانیه گام دوم انقلاب در اسناد سیاستی جمهوری اسلامی ایران و الگوی پیاده‌سازی مفاهیم آن در نظام آموزش عالی سلامت پرداختند. آن‌ها ضمن بررسی جایگاه این بیانیه در اسناد بالادستی کشور، الگویی جهت پیاده‌سازی آن در آموزش عالی سلامت ارائه کردند. مطابق نظر پانل خبرگان ۱۰۷ گزاره از بیانیه استخراج و ۱۴ گزاره مرتبط با نظام آموزش عالی سلامت استخراج گردید. در نهایت سه مقوله مرتبط با آموزش شامل نیل به مرجعیت علمی و ارتقای

عزت ملی، علم نافع و در خدمت نیاز جامعه و عدالت در دسترسی و رفع محرومیت از محتوای بیانیه منتج و انطباق بسته‌های تحول و نوآوری با این مقوله‌ها بررسی شد. با توجه به نتایج بررسی‌ها، این بیانیه در زمره اصول سیاستی کشور طبقه‌بندی می‌شود. با توجه به مسیری که این بیانیه، به‌عنوان اصل سیاستی، برای ۴۰ سال آتی پیش روی نهادهای کشور قرار داده، لازم است اسناد سیاستی و قوانین جاری و جدید کشور منطبق بر این اصل تدوین و بازنگری شود. بارانی (۱۳۹۷) به مطالعه وضعیت فرهنگ‌سازمانی بر اساس سیاست‌های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری در سازمان نظامی پرداخت. نتایج و یافته‌های تحقیق نشان داد که در هر هفت ویژگی فرهنگ‌سازمانی مورد بررسی در جامعه مورد مطالعه، بین وضع موجود و وضع مطلوب اختلاف معناداری وجود دارد. در نهایت با توجه به یافته‌های تحقیق پیشنهادهایی برای تقویت فرهنگ‌سازمانی در سازمان‌های نظامی ارائه شده است. پسران قادر (۱۳۹۶) در مطالعه‌ای با عنوان ارائه یک مدل اقتضایی برای اصلاح نظام اداری به این نتیجه رسید که دگرگونی‌های گسترده‌ای که در دهه‌های اخیر در نقش دولت‌ها رخ داده است، دولت‌ها را در عمل با رویکردهای نوینی روبه‌رو ساخته که برآیند قطعی آن‌ها دگرگونی جایگاه نسبی دولت‌ها بوده است. به‌طور کلی نظام اداری هر حکومتی گویای نگرش دولت به چگونگی کارگردانی و مدیریت کشور می‌باشد و نقش نظام اداری در ساختارهای اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی و تأثیر آن در تحقق اهداف نظام‌های کلان جامعه به‌اندازه‌ای تعیین‌کننده است که بدون پیرایش، سالم‌سازی و نوسازی آن، دست یازیدن به هدف‌های بالا که در برنامه‌های پنج‌ساله توسعه و نیز چشم‌انداز بیست‌ساله (افق ۱۴۰۴ شمسی) ترجمان یافته است، عملی نخواهد بود. براین پایه، پژوهشگر این گزارش که تجربه‌ای نزدیک به بیست سال در امر اصلاح و تحول نظام مدیریتی کشور را زینت‌بخش زندگی شغلی و حرفه‌ای خود ساخته است، با درک این مهم و تشخیص رنجی که نظام اداری کشور به‌مثابه یک ارگان زنده و پویا! از نبود یک مدل اقتضایی بنیان یافته بر فرهنگ و زیست‌بوم شناختی برای اصلاح آن چهره نظام مدیریتی کشور را ناموفق و در رسیدن به اهداف توسعه‌ای ناتوان نشان می‌دهد. رنجبر و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهشی به ارائه الگوی دستور

کار خط‌مشی‌های اصلاح نظام اداری در ایران پرداختند. نتایج نشان داد شرایط علی اثرگذار بر دستور کار خط‌مشی‌های اصلاح نظام اداری شامل حوزه‌های ساختاری و سازمان‌دهی، بهره‌وری، سرمایه انسانی، مدیریتی، قوانین و مقررات و ارتباطات بین‌المللی است. عوامل مداخله‌گر نیز دربردارنده شبکه‌های اجتماعی، کانون‌های تفکر، عدم تخصیص بهینه بودجه و بی‌انگیزگی و تعهد نامستمر مدیران و کارگزاران است که با توجه به عوامل زمینه‌ای شامل جریان‌های سیاسی، اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی - فناوری، بین‌المللی و سازمانی - اداری بر دستور کار خط‌مشی‌های اصلاح نظام اداری تأثیر گذارند. همچنین راهبردهای ارائه‌شده شامل انطباق قابلیت‌ها، ظرفیت‌ها و توانایی‌های نظام اداری با نقش و وظایف یک دولت ایده آل و مطلوب و فرهنگ‌سازی برای ایجاد تحول و اصلاح در نظام اداری هستند که به پیامدهای مثبت اصلاح نظام اداری منجر می‌شوند. چون و اسپکتور (۲۰۱۸) در پژوهشی به بررسی راهکارهای تحول و اصلاح نظام اداری پرداختند. نتایج نشان داد که کاهش اندازه دولت، کاهش پست‌های سازمانی، متناسب‌سازی نیروی انسانی دولت، تحقق دولت الکترونیک در عرصه نظام اداری، نظام پرداخت مناسب، تمرکززدایی از نظام اداری از محورهای مهم برنامه‌های توسعه به‌منظور ایجاد اصلاح و تحول در نظام اداری بوده است. لیو و همکاران (۲۰۱۶) در مطالعه‌ای به نقش عدالت سازمانی در پیشگیری از فساد اداری پرداختند. آن‌ها در این مطالعه که بر روی ۴۹۶ نفر از کارکنان امور مالیاتی در ویتنام انجام دادند، راهکارهایی بهبود شاخص‌های حکمرانی خوب در نظام اداری، اهتمام به سیاست جنایی مشارکتی را به‌منظور پیشگیری از فساد اداری پیشنهاد دادند.

فرضیه‌های تحقیق

فرضیه‌های اصلی

۱- مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی در اجرای دومین برنامه جامع نقشه راه اصلاح نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.

۲- مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی بر سیاست‌های کلی نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.

فرضیه‌های فرعی

۱- علم و پژوهش از مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی در اجرای دومین برنامه جامع نقشه راه اصلاح نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.

۲- معنویت و اخلاق از مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی در اجرای دومین برنامه جامع نقشه راه اصلاح نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.

۳- اقتصاد از مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی در اجرای دومین برنامه جامع نقشه راه اصلاح نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.

۴- عدالت و مبارزه از مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی در اجرای دومین برنامه جامع نقشه راه اصلاح نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.

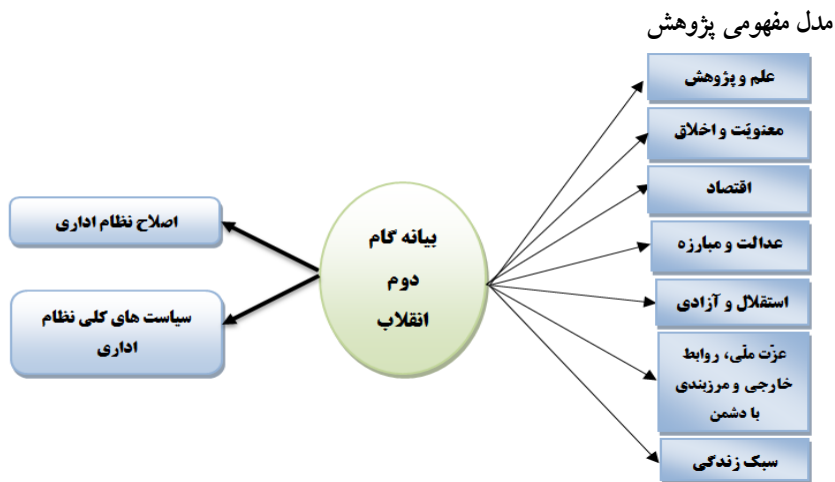
۵- استقلال و آزادی از مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی در اجرای دومین برنامه جامع نقشه راه اصلاح نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.

۶- عزت ملی، روابط خارجی و مرزبندی با دشمن از مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی بر اجرای دومین برنامه جامع نقشه راه اصلاح نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.

۷- سبک زندگی از مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی بر اجرای دومین برنامه جامع نقشه راه اصلاح نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.

۸- علم و پژوهش از مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی بر سیاست‌های کلی نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.

- ۹- معنویت و اخلاق از مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی بر سیاست‌های کلی نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.
- ۱۰- اقتصاد از مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی بر سیاست‌های کلی نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.
- ۱۱- عدالت و مبارزه از مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی بر سیاست‌های کلی نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.
- ۱۲- استقلال و آزادی از مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی بر سیاست‌های کلی نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.
- ۱۳- عزت ملی، روابط خارجی و مرزبندی با دشمن از مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی بر سیاست‌های کلی نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.
- ۱۴- سبک زندگی یکی از مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی بر سیاست‌های کلی نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.

نمودار ۱: مدل مفهومی پژوهش

با توجه به فرضیات در نظر گرفته شده، مدل مفهومی تحقیق به صورت نمودار ۱، طراحی شده و در پژوهش حاضر به بررسی آن می‌پردازیم. مدل مفهومی تحقیق حاضر، بر مبنای پژوهش خود محقق مدنظر قرار گرفته است. همان‌طور که در نمودار ۱، مشاهده می‌کنید در این مدل متغیر مؤلفه‌های گام دوم انقلاب شامل (علم و پژوهش، معنویت و اخلاق، اقتصاد، عدالت و مبارزه، استقلال و آزادی و عزت ملی، روابط خارجی و مرزبندی با دشمن و سبک زندگی) به عنوان متغیر مستقل و اجرای دومین برنامه جامع نقشه راه اصلاح نظام اداری و سیاست‌های کلی نظام اداری به عنوان متغیر وابسته تحقیق در نظر گرفته شده است تا اثر متغیر مستقل روی آن مطالعه گردد.

روش شناسی پژوهش

روش پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از لحاظ روش گردآوری داده‌ها توصیفی می‌باشد. روش انجام پژوهش نیز به صورت پیمایشی از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش حاضر را مدیران و معاونان ادارات کل و روسای ادارات شهرستان‌های استان آذربایجان غربی در سال ۱۳۹۹ را تشکیل داده‌اند که طبق اطلاعات دریافتی از استان تعداد آن‌ها ۹۵۳ نفر می‌باشد. در این پژوهش نمونه آماری با استفاده از فرمول حجم نمونه‌گیری کوکران تعداد ۲۷۴ نفر تعیین گردید که این نمونه‌های آماری به صورت تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. به منظور بررسی ارتباط بین متغیرهای پژوهش، اطلاعات و یافته‌های مورد نیاز از طریق بهره‌گیری از سه پرسشنامه با مبنای مناسب و بومی بودن، برای پرسشنامه پیاده‌سازی گام دوم انقلاب محقق ساخته و دارای ۲۸ سؤال در ۶ بعد علم و پژوهش، معنویت و اخلاق، اقتصاد، عدالت و مبارزه، استقلال و آزادی، عزت ملی، روابط خارجی و مرزبندی با دشمن و سبک زندگی طراحی شد. برای پرسشنامه برنامه اصلاح نظام اداری محقق ساخته و دارای ۲۸ گویه است و برای پرسشنامه سیاست‌های کلی نظام اداری محقق ساخته و دارای ۲۶ گویه است که هر سه پرسشنامه بر اساس طیف لیکرت از کاملاً مخالفم (۱)،

مخالفم(۲)، نظری ندارم(۳)، موافقم(۴) و کاملاً مخالفم(۵) تشکیل شده است. روایی پرسشنامه‌ها توسط ۶ نفر از اساتید و خبرگان دانشگاهی پس از چند بار بازبینی و اصلاح سؤالات در نهایت تأیید گردید. همچنین پایایی این پرسشنامه‌ها به ترتیب با استفاده از ضریب الفای کرونباخ، ۰/۹۳، ۰/۹۱ و ۰/۹۴ محاسبه شد که نشانگر پایایی مطلوب بود.

یافته‌های پژوهش

در بخش آمار توصیفی، تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از شاخص‌های مرکزی همچون میانگین و شاخص‌های پراکندگی انحراف معیار، آزمون کولمو گروف- اسمیرنف انجام پذیرفته است. خلاصه وضعیت آمار توصیفی مربوط به متغیرهای تحقیق پس از غربالگری و حذف داده‌های پرت به کمک نرم‌افزار SPSS ارائه شده است. ویژگی‌های جمعیت شناختی مدیران معاونان ادارات کل استان آذربایجان غربی از نظر سن، جنسیت، سطح تحصیلات، سابقه کاری استفاده شده است که نتایج حاصل در جدول ۱ نشان داده شده است:

جدول ۱: آمار توصیفی متغیرهای جمعیت شناختی

متغیر	طیف	فراوانی	متغیر	طیف	فراوانی
سن	کمتر از ۴۰ سال	۱۵	تحصیلات	دیپلم	۴
	۴۱ تا ۵۰ سال	۱۹۵		فوق دیپلم	۵
	بالای ۵۰ سال	۶۴		لیسانس	۷۷
	بیشتر از ۵۰ سال	۴۶		فوق لیسانس و بالاتر	۱۸۹
	مرد	۲۴۲		کمتر از ۱۰ سال	۱۶
جنسیت	زن	۳۲	سابقه کار	۱۰ تا ۱۵ سال	۲۰
				۱۶ تا ۲۰ سال	۹۲
				بیشتر از ۲۰ سال	۱۵۵

یکی از آزمون‌هایی که با روش‌های عددی به نرمال بودن توزیع داده‌ها می‌پردازد آزمون کولموگروف-اسمیرنف می‌باشد. این آزمون به مقایسه تابع توزیع تجمعی مشاهده شده با تابع توزیعی تجمعی نظری (مورد انتظار) در یک متغیر می‌پردازد.

جدول ۲: آزمون توزیع نرمال بودن داده‌های متغیر پیاده‌سازی گام دوم انقلاب و مؤلفه‌های آن

نام متغیر	تعداد	کولموگروف - اسمیرنف	سطح معناداری
پیاده‌سازی گام دوم انقلاب	۲۷۴	۱/۶۹۷	۰/۹۸۶
علم و پژوهش	۲۷۴	۳/۶۵۹	۰/۷۶۴
معنویت و اخلاق	۲۷۴	۶/۶۹۸	۰/۵۹۷
اقتصاد	۲۷۴	۵/۷۸۵	۰/۳۶۵
عدالت و مبارزه	۲۷۴	۲/۶۹۳	۰/۶۹۸
استقلال و آزادی	۲۷۴	۱/۵۷۳	۰/۸۷۵
عزت ملی	۲۷۴	۴/۳۶۹	۰/۶۹۸
روابط خارجی و مرزبندی با دشمن	۲۷۴	۳/۲۵۴	۰/۵۸۹
سبک زندگی	۲۷۴	۱/۲۵۴	۰/۶۹۷

در تحلیل نتایج جدول ۲، مربوط به متغیر پیاده‌سازی گام دوم انقلاب و مؤلفه‌های آن، باید گفت چون آماره‌ی $Kolmogorov-S\ mimov\ Z$ با مقادیر به دست آمده در سطح بزرگ‌تر از $0/05$ معنادار است یعنی، مقادیر آن بین $1/96 +$ و $1/96 -$ قرار گرفته است، پس با اطمینان $0/95$ فرض H_1 رد نمی‌گردد. یعنی توزیع داده‌ها نرمال می‌باشد. با توجه به نرمال بودن داده‌ها باید از آزمون‌های پارامتری جهت آزمون فرضیات استفاده کرد.

جدول ۳: آزمون توزیع نرمال بودن داده‌های متغیر اصلاح نظام اداری

نام متغیر	تعداد	کولموگروف - اسمیرنف	سطح معناداری
اصلاح نظام اداری	۲۷۴	۰/۳۹۴	۰/۶۹۴

در تحلیل نتایج جدول ۳، می‌توان گفت؛ چون آماره‌ی کولموگروف- اسمیرنف با مقادیر به‌دست‌آمده برای متغیر اصلاح نظام اداری در سطح بزرگ‌تر از $0/05$ معنادار است یعنی، مقدار آن بین $0/96+1/96$ قرار گرفته پس با اطمینان $0/95$ فرض H_1 رد می‌گردد. یعنی توزیع داده‌ها نرمال می‌باشد. در نتیجه باید از آزمون‌های پارامتری جهت بررسی داده‌ها استفاده کرد.

جدول ۴: آزمون نرمال بودن توزیع متغیر سیاست‌های کلی نظام اداری

متغیر	تعداد	آماره کولموگروف-اسمیرنف	سطح معناداری
سیاست‌های کلی نظام اداری	۲۷۴	۰/۳۹۳	۰/۵۴۲

در تحلیل نتایج جدول ۴، می‌توان گفت چون آماره‌های کولموگروف-اسمیرنف با مقادیر به‌دست‌آمده برای متغیر سیاست‌های کلی نظام اداری در سطح بزرگ‌تر از $0/05$ معنادار است یعنی، مقادیر آن بین $0/96+1/96$ قرار گرفته، پس با اطمینان $0/95$ فرض H_1 تأیید نمی‌گردد. یعنی توزیع داده‌ها نرمال می‌باشد. با توجه به نرمال بودن داده‌ها باید از آزمون‌های پارامتری جهت آزمون فرضیات استفاده کرد.

پس از نرمال بودن داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از آزمون کولموگروف- اسمیرنف، به بررسی آزمون فرضیات پرداخته شد. نتایج فرضیات با آزمون‌های همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیره نتایج نشان داد گام دوم انقلاب اسلامی بر اجرای دومین برنامه جامع نقشه راه اصلاح نظام اداری $1397-1399$ و سیاست‌های کلی نظام اداری ابلاغی مقام معظم رهبری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.

جدول ۵: خلاصه نتایج فرضیات تحقیق

ردیف	شماره فرضیه	فرضیه	نتیجه
۱	فرضیه اصلی اول	پایه‌سازی گام دوم انقلاب اسلامی در اجرای دومین برنامه جامع نقشه راه اصلاح نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.	تأیید
۲	فرضیه اصلی دوم	پایه‌سازی گام دوم انقلاب اسلامی بر سیاست‌های کلی نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.	تأیید
۳	فرضیه فرعی اول	علم و پژوهش یکی از مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی در اجرای دومین برنامه جامع نقشه راه اصلاح نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.	تأیید
۴	فرضیه فرعی دوم	معنویت و اخلاق یکی از مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی در اجرای دومین برنامه جامع نقشه راه اصلاح نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.	تأیید
۵	فرضیه فرعی سوم	اقتصاد یکی از مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی در اجرای دومین برنامه جامع نقشه راه اصلاح نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.	تأیید
۶	فرضیه فرعی چهارم	عدالت و مبارزه یکی از مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی در اجرای دومین برنامه جامع نقشه راه اصلاح نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.	تأیید
۷	فرضیه فرعی پنجم	استقلال و آزادی یکی از مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی در اجرای دومین برنامه جامع نقشه راه اصلاح نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.	تأیید
۸	فرضیه فرعی ششم	عزت ملی، روابط خارجی و مرزبندی با دشمن یکی از مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی بر اجرای دومین برنامه جامع نقشه راه اصلاح نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.	تأیید

تأیید	سبک زندگی یکی از مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی بر اجرای دومین برنامه جامع نقشه راه اصلاح نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.	فرضیه فرعی هفتم	۹
تأیید	علم و پژوهش یکی از مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی بر سیاست‌های کلی نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.	فرضیه فرعی هشتم	۱۰
تأیید	معنویت و اخلاق یکی از مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی بر سیاست‌های کلی نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.	فرضیه فرعی نهم	۱۱
تأیید	اقتصاد یکی از مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی بر سیاست‌های کلی نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.	فرضیه فرعی دهم	۱۲
تأیید	عدالت و مبارزه یکی از مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی بر سیاست‌های کلی نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.	فرضیه فرعی یازدهم	۱۳
تأیید	استقلال و آزادی یکی از مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی بر سیاست‌های کلی نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.	فرضیه فرعی دوازدهم	۱۴
تأیید	عزت ملی، روابط خارجی و مرزبندی با دشمن یکی از مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی بر سیاست‌های کلی نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.	فرضیه فرعی سیزدهم	۱۵
تأیید	سبک زندگی یکی از مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی بر سیاست‌های کلی نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است.	فرضیه فرعی چهاردهم	۱۶

نتیجه‌گیری

در این پژوهش به بررسی تأثیرپذیری هر کدام از متغیر مستقل پیاده‌سازی مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی با متغیرهای وابسته برنامه جامع نقشه راه اصلاح نظام اداری و سیاست‌های کلی نظام اداری پرداخته شده است.

نتایج تمامی فرضیه‌ها با استفاده از همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیره نشان داد که پیاده‌سازی مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی بر برنامه جامع نقشه راه اصلاح نظام اداری و سیاست‌های کلی نظام اداری تأثیر مثبت و معنی‌دار دارد.

نتایج این فرضیه با آزمون تحلیل رگرسیون چند متغیره در سطح خطای کوچک‌تر از ۰/۰۵ نشان داد که پیاده‌سازی مؤلفه‌های گام دوم انقلاب در اجرای دومین برنامه جامع نقشه راه اصلاح نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است. نتایج این تحقیق با نتایج تحقیقات لطیفی و کمیلی فرد (۱۳۹۸)، افتخاری و بابا هادی (۱۳۹۸) و بارانی (۱۳۹۷) همسو می‌باشد. در تبیین این فرضیه حیات جمهوری اسلامی از ابتدا تاکنون با مشارکت مردم تبلور و تحقق یافته و اساساً انقلاب چیزی جز حضور توده‌ها در مسیر تحقق آرمان‌ها علیه نظام حاکم سیاسی نیست، لیکن آنچه وجه ممیزه انقلاب اسلامی ایران با سایر مصادیق انقلاب در نقاط دیگر جهان می‌باشد، تاووم مشارکت و باور به نقش‌آفرینی مردم در تریات سیاسی جامعه طی چهار دهه اخیر بوده است. از سویی این مشارکت که به‌واسطه‌ی اعتماد عمومی در جامعه حاصل گردیده منجر به اشاعه روحیه جهادی و حضور فعال در عمران و آبادانی کشور شده است. نوع دوستی و حمایت از اقشار آسیب‌پذیر جامعه و کاهش انفعال در برابر بحران‌های اجتماعی از سوی آحاد جامعه از مهم‌ترین دستاوردهای انقلاب می‌باشد.

نتایج این فرضیه با آزمون تحلیل رگرسیون چند متغیره در سطح خطای کوچک‌تر از ۰/۰۵ نشان داد که پیاده‌سازی مؤلفه‌های گام دوم انقلاب بر سیاست‌های کلی نظام اداری در ادارات کل استان آذربایجان غربی مؤثر است. نتایج این تحقیق با نتایج تحقیقات افتخاری و بابا هادی (۱۳۹۸) و بارانی (۱۳۹۷) همسو می‌باشد. در تبیین این فرضیه باید گفت صیانت از اقتدار اسلامی و توجه به راهبردهای جدید نظام استکبار، گسترش عمق استراتژیک و حمایت از کشورهای مظلوم مسلمان منطقه یکی از مهم‌ترین اقدامات مسئولین در تدوین نقشه‌های راه انقلاب می‌باشد و ضرورت دارد تا ترفندهای نظام سلطه با بصیرت، شناسایی و تدابیر لازم در راستای خشتی‌سازی آن مطمئن نظر قرار گیرد.

با توجه به اینکه نتایج پژوهش، حاکی از تأثیرگذاری نقش مؤلفه‌های گام دوم انقلاب اسلامی بر اجرای دومین برنامه جامع نقشه راه اصلاح نظام اداری و سیاست‌های کلی نظام اداری ابلاغی مقام معظم رهبری در ادارات کل استان آذربایجان غربی دارد. لذا، پیشنهادهای زیر در این راستا ارائه می‌شود: پیشنهاد می‌گردد مدیران به شفاف‌سازی محورهای ابعاد سیستماتیک و تشریح و تبیین نحوه مدیریت نظام اجتماعی کشور توجه ویژه کنند. پیشنهاد می‌گردد مدیران ادارات بر ضرورت اتخاذ تدابیر جهادی به‌منظور فعلیت‌بخشی به شاخص‌های هفت‌گانه گام دوم انقلاب تأکید ورزند. پیشنهاد می‌گردد که مسئولین و مردم باید علومی را مدنظر قرار دهند که منشاء رستخیز علمی کشور شده و به بنیان‌های اخلاقی و انتقادی جامعه متکی باشد. پیشنهاد می‌گردد مدیران سازمانی ارزش‌های نظام اسلامی و اخلاق مترادف با رعایت فضیلت‌های دینی را مدنظر قرار دهند. پیشنهاد می‌گردد که توجه به توان‌های اقتصاد داخلی و زمینه‌های توسعه اقتصادی مبتنی بر ذخایر داخلی سرلوحه کار مدیران ارشد سازمان‌ها قرار گیرد و مسئولان عدالت محوری و مبارزه بی‌امان با مصادیق فساد را در سازمان اجرا کنند و در نهایت پیشنهاد می‌گردد مدیران جهاد همه‌جانبه و هوشمندانه از سوی تمامی آحاد را مطرح و به مضرات اشاعه سبک زندگی و مظاهر غربی بر تارک اخلاق و اقتصاد توجه کنند.

کتابنامه

- عبدالملکی، حجت الله (۱۳۹۱). «قدرت اقتصادی؛ درآمدی بر مبانی، سیاست‌ها و برنامه عمل» انتشارات بسیج دانشجویی دانشگاه امام صادق (ع) و مؤسسه علمی-فرهنگی سدید.
- علیشیری، بهروز، (۱۳۹۷)، گام دوم انقلاب با انقلاب اجتماعی محقق می‌شود / نظام اداری کشور ضد توسعه است، تاریخ دسترسی به مقاله: ۱۳۹۷.۰۵.۲۷.
- الوانی، مهدی (۱۳۹۵). تصمیم‌گیری و تعیین خط مشی دولت. تهران: انتشارات سمت.
- الوانی، مهدی؛ آذر، عادل، و دانایی فرد، حمید. (۲۰۱۱). روش تحقیق کیفی در مدیریت: رویکردی جامع. تهران: انتشارات اشراقی.
- اسدی، عباس و گودرزی، جواد (۱۳۹۹). شناسایی راهبردها و مؤلفه‌های مهم توسعه بیمه در بیانیه گام دوم انقلاب با تأکید بر شاخص‌های فرهنگی - تبلیغی، فصلنامه پژوهشی انقلاب اسلامی، انجمن علمی انقلاب اسلامی ایران، سال نهم، شماره ۳۳، ۱۸۳-۱۶۳.

- عسکری آزاد، محمود. (۲۰۱۳). نقشه راه اصلاح نظام اداری تهران: معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور.
- بارانی، صمد (۱۳۹۷). بررسی وضعیت فرهنگ سازمانی بر اساس سیاست های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری (مدظله) (مطالعه موردی: سازمان نظامی). مجله علوم و فنون نظامی، شماره ۳۶ (۱۴): ۲۲-۱۰.
- کوهن-چراش، ی.، و اسپکتور، پی. ای. (۲۰۱۸). "نقش عدالت در سازمان ها: یک متاآنالیز". رفتار سازمانی و فرآیندهای تصمیم گیری انسانی، ۸۶(۲)، ۲۷۸-۳۲۱.
- دانایی فرد، حمید. محمد خیگو. آذر، عادل، و فانی، علی. (۲۰۱۸). درک انتقال سیاست اصلاحات اداری در ایران: پژوهشی بر اساس استراتژی داده های بنیاد. فصلنامه مدیریت فرهنگ سازمانی، ۱۰ (۲۶)، ۲۸-۵.
- پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی سید علی خامنه ای (مدظله العالی) - پژوهش های فرهنگی. (۲۰۱۹). مؤسسه انقلاب اسلامی.
- لطیفی، میثم؛ کمیلی فرد، مجتبی (۱۳۹۷). شناسایی موانع اجرای سیاست های کلی نظام اداری ابلاغی مقام معظم رهبری، دوره ۲۱، شماره ۷۸ - شماره مسلسل ۷۸، ۷۳-۱۰۰.
- تفاهم نامه برنامه های اصلاح نظام اداری وزارت نیرو دوره دوم شماره ۲۲۲۳۹ مورخ ۱۳۹۸/۰۲/۱۷ سازمان اداری و استخدامی کشور.
- پسران قادر، مجید، (۱۳۹۶). ارائه مدل اقتضایی برای اصلاح نظام اداری، چهارمین کنفرانس بین المللی مدیریت کیفیت، تهران،
- پورعباسی، عطاله و امامی رضوی، سید حسن و خیری، زهرا و نقوی الحسینی، سلماز سادات (۱۳۹۸). تبیین جایگاه بیان گام دوم انقلاب در اسناد سیاستی جمهوری اسلامی ایران و الگوی اجرای مفاهیم آن در نظام آموزش عالی سلامت.
- رنجبر، احمد ابوالحسنی، دانش فرد، کرم الله، فقیه ابوالحسنی (۱۳۹۶). ارائه الگوی دستور کار سیاست های اصلاح نظام اداری در ایران، مجله مدیریت دولتی، دوره ۹، شماره ۴، ۶۱۵-۶۴۰.
- Liu, Y., Huang, Y., Luo, Y., Zhao, Y. (2016), "How does justice matter in achieving buyer-supplier relationship performance?" Journal of Operations Management ۳۰, ۳۵۵-۳۶۷